

“ΕΥΡΩΘΗΡΑΜΑ Α.Ε.”

ΚΕΙΜΕΝΟ : ΘΕΟΦΙΛΟΣ Δ. ΜΠΑΣΓΙΟΥΡΑΚΗΣ
ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΕΣ : ANNA A. ΚΑΛΑΪΤΖΗ

T

ο πρωινό ξεκινάει με μια ελκυστική σε εμφάνιση, αχνιστή ομελέτα, που σκορπίζει γύρω της μια εξαίσια ευωδιά.

- Σίγουρα τα αυγά είναι από τις δικές σας κότες.
- Όχι ακριβώς, τα αυγά είναι από τους δικούς

μας φασιανούς. Σαν επιβεβαίωση φτάνει ως τα αυτιά μας η στριγγιά φωνή των φασιανών, από το χώρο της εκτροφής τους.

- Και πόσα αυγά περιέχει η ομελέτα μου, Ελένη;

-Πέντε, μου απαντάει. Δυστυχώς είναι πολύ πιο μικρά από της κότας και απαιτούνται πολλά για μία ομελέτα.

Κόβω ένα κομματάκι και δοκιμάζω. Η γεύση είναι αιθέρια, πολύ πιο ελαφριά από της γνωστής μας ομελέτας. Πρόκειται στην ουσία για μια από τις πιο ντελικάτες λιχουδιές που έχω δοκιμάσει στη ζωή μου.

-Το μόνο μειονέκτημα σε σχέση με τις κότες είναι, ότι οι φασιανοί δεν γεννούν αυγά όλο το χρόνο αλλά μόνον στο διάστημα Απριλίου - Ιουνίου. Έτσι το γευστικό αυτό προνόμιο είναι πολύ περιορισμένης διάρκειας, καταλήγει ο Μανώλης.

Απολαμβάνουμε την ομελέτα μας ως το τελευταίο κομματάκι και αποφεύγουμε να αγγίξουμε τις σπιτικές μαρμελάδες που έχει αραδιάσει μπροστά μας η Ελένη, γιατί πιστεύουμε, πως οι ωραίες γεύσεις πρέπει να διατηρούνται όσο γίνεται περισσότερο και να μην επικαλύπτονται από άλλες.

Βρισκόμαστε εδώ και μερικές ώρες στο **Ευρωθήραμα**, τη μεγαλύτερη ίσως μονάδα εκτροφής θηραμάτων στην Ελλάδα. Έτσι, αντί μετά την πολυήμερη παραμονή μας στους Μεταξάδες να στραφούμε προς τη Θεσσαλονίκη και το νότο, εμείς συνεχίζουμε ακόμα βορειότερα και φτάνουμε στον **Πεντάλοφο**, έναν από τους ακρότατους οικισμούς του Έβρου και της Ελληνικής επικράτειας. Δεν ξέρω πού οφείλεται ακριβώς αυτή η μαγνητική έλξη που εξασκούν επάνω μας οι εσχατιές της Ελληνικής γης. Το βέβαιο είναι, ότι κάθε φορά που η ταξιδιωτική μας δίψα μας οδηγεί στα γεωγραφικά όρια της ηπειρωτικής ή νησιωτικής Ελλάδας, αισθανόμαστε μια παράξενη συγκίνηση.

Η διαδρομή από τους Μεταξάδες ως τον Πεντάλοφο είναι 26 χιλιόμετρα ακριβώς και περνάει διαδοχικά από τους οικισμούς **Λάδη**, **Κυπρίνος** και **Κόμαρα**. Είναι μια όμορφη και ενδιαφέρουσα διαδρομή, όπως άλλωστε οι περισσότερες στον Έβρο. Περνάει και πάλι ανάμεσα από εκτεταμένες καλλιεργημένες εκτάσεις, που ξεκουράζουν τη ματιά του ταξιδιώτη με τα ωραία γεωμετρικά σχήματα και

Μια άποψη των πετρόχτιστων καταλυμάτων και των αιθουσών εστίασης της μονάδας Ευρωθήραμα, μέσα σ' ένα συνολικό τοπίο απόλυτης ηρεμίας και γαλήνης.

τους ποικίλους χρωματικούς τόνους της γης. Σ' ένα σημείο, πριν από τα Κόμαρα, συναντάμε την μεγάλη μήκους γέφυρα του θεαματικού ποταμού Άρδα, που κατεβάζει μέσα στην ευρύτατη κοίτη του, μεγάλες ποσότητες νερού από τη Βουλγαρία. Σ' αυτή την κοίτη έχουμε την τύχη να θαυμάσουμε για λίγο ένα σπάνιο και πανέμορφο Μαυροπελαργό.

Προς το τέλος της διαδρομής το τοπίο μεταβάλλεται, οι καλλιέργειες των σιτηρών λιγοστεύουν, το ανάγλυφο του εδάφους γίνεται εντονότερο, με συχνότερες χαράδρωςεις, λόφους καλυμμέ-

νους με δρυοδάση και πλαγιές με μικρά, περιποιημένα αμπελάκια. Βρισκόμαστε ήδη στον Πεντάλοφο, έναν μεγάλο οικισμό, ανεπτυγμένο σε μια κατάφυτη λοφοπλαγιά. Στην είσοδο του οικισμού κατηφορίζουμε προς τα ανατολικά (δεξιά) και μετά από 3 σχεδόν χιλιόμετρα φτάνουμε στο Ευρωθήραμα.

“ΕΥΡΩΘΗΡΑΜΑ Α.Ε.” **ΕΝΑ ΕΚΤΡΟΦΕΙΟ** **ΜΟΝΑΔΙΚΟ**

Η ύπαρξη της μονάδας από το χειμώνα. Αλλά ήταν τόσο δυσμενείς οι συνθήκες

και τόσο πολύ το ύψος του χιονιού στην περιοχή, που κάθε απόπειρα προσέγγισης ήταν παρακινδυνευμένη.

Με τον ερχομό της Άνοιξης απλοποιήθηκαν τα πάντα. Τι είναι όμως το Ευρωθήραμα; Είναι στην ουσία η υλοποίηση - από τον **Μανώλη Χατζηπαναγιώτου** και τη γυναίκα του **Ελένη**- μιας φιλόδοξης ιδέας εκτροφής θηραμάτων, που οχτώ χρόνια πριν είχε θεωρηθεί από πολλούς παράτολμη, αν όχι ανεφάρμοστη. Αποδείχθηκε όμως για άλλη μια φορά, πως στην πατρίδα του πολυμήχανου Οδυσσέα, τις μεγαλύτερες πιθανότητες επιτυχίας συγκεντρώνουν οι

οραματιστές και οι ριψοκίνδυνοι. Η ιδέα ήταν σε σύλληψη απλή και αφορούσε στην εκτροφή - και στη συνέχεια εμπλουτισμό των βιοτόπων - με κάποια άγρια θηράματα, που όλο και περισσότερο σπανίζουν τα τελευταία χρόνια από τη φύση της Ελλάδας. Τα ζώα αυτά θα μπορούσαν να είναι ζαρκάδια, ελάφια, αγριογούρουνα, λαγοί και οπωσδήποτε φασιανοί και πέρδικες, που θα χρησιμοποιούντο από κυνηγετικούς συλλόγους και ιδιώτες για εμπλουτισμό των βιοτόπων. Μια ευνοϊκή προϋπόθεση για την επιτυχία των σχεδίων του Μανώλη ήταν η δυνατότητα ενοικίασης από ιδιοκτήτη ιδιώτη μιας καταπληκτικής έκτασης 1000 σχεδόν στρεμ-

μάτων, καλυμμένης κυρίως από δρυοδάση.

Η μεγάλη αυτή έκταση θα μπορούσε να αποτελέσει βιότοπο ιδανικό για τις ανάγκες του εγχειρήματος, μια - υπό κλίμακα βέβαια - πιστή αντιγραφή των φυσικών συνθηκών διαβίωσης των ζώων. Ωστόσο, όσο απλή ήταν σε σύλληψη η ιδέα, τόσο πολύπλοκη αποδείχθηκε σε υλοποίηση. Η εκτροφή και συνεχής αναπαραγωγή με επιτυχία μιας ποικιλίας άγριας πανίδας, με τις διαφορετικές συνήθειες και ιδιαιτερότητες των ειδών της και μάλιστα σε μεγάλους αριθμούς, δεν ήταν μια εύκολη υπόθεση. Πολύ περισσότερο, που κάθε στιγμή έπρεπε να τηρείται μια σειρά από αυ-

στηρότατους όρους υγιεινής, που θα προφύλασσαν τα ζώα από κάθε πιθανή ασθένεια, με τα γνωστά καταστροφικά αποτελέσματα σε περίπτωση εξάπλωσής της. Αφ' ετέρου έπρεπε να δημιουργηθούν ειδικές υποδομές διατροφής και διαβίωσης των ζώων και να βρεθούν οι κατάλληλοι συνεργάτες για τη στελέχωση της μονάδας. Με μεγάλη προσπάθεια, υπομονή και μεθοδικότητα, ένα-ένα τα προβλήματα επιλύθηκαν. Σήμερα το Ευρωθήραμα είναι μια μονάδα - πρότυπο, που εκτρέφει και διαθέτει κάθε χρόνο για εμπλουτισμό βιοτόπων εκατοντάδες αγριογούρουνα, ζαρκάδια και ελάφια και χιλιάδες φασιανούς, λαγούς και πέρδικες.

Μια αχανής δρυοσκέπαστη έκταση 1000 στρεμμάτων αποτελεί τον φυσικό χώρο εκτροφής των άγριων θηραμάτων της μονάδας "Ευρωθήραμα".

Το υπέροχο πετρόχτιστο κατάλυμα της “ΕΥΡΩΘΗΡΑΜΑ Α.Ε.”. Απέχει 45 χλμ από την Ορεστιάδα και 65 από το Διδυμότειχο. ΤΗΛ. 25560 / 61202, 61204, 6944 369710.

ΟΙ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ ΔΙΑΜΟΝΗΣ ΚΑΙ ΕΣΤΙΑΣΗΣ

Τα επιχειρηματικά πλάνα του Μανώλη δεν περιορίστηκαν μόνον στην ολοκλήρωση της μονάδας εκτροφής. Σκέφτηκε, με μεγάλη οξύνοια, να επεκτείνει τις δραστηριότητές του και στην παροχή υπηρεσιών διαμονής και εστίασης στους επισκέπτες του. Με τον τρόπο αυτό θα δημιουργούσε τις απαραίτητες προϋποθέσεις για επέκταση του περιηγητικού και τουριστικού ενδιαφέροντος σ’ αυτό το ακρότατο σημείο του Έβρου που, λίγα

χρόνια πριν, εκτός από ένα αδιαφήμιστο - και εν πολλοίς - άγνωστο ωραίο τοπίο, δεν ήταν σε θέση να παράσχει καμιά απολύτως υπηρεσία στον ταξιδιώτη.

Η μεθοδικότητα και το μεράκι, που διακρίνει τον Μανώλη και την Ελένη σε όλες τους τις ενέργειες, επεκτάθηκαν και στη δημιουργία του καταλύματος. Είναι ένα ομοιογενές και συμμετρικό σύνολο, που περιλαμβάνει τέσσερα ανεξάρτητα ισόγεια διαμερίσματα και ένα στον δεύτερο όροφο, που δεσπόζει στο κέντρο του οικοδομήματος. Η όλη κατασκευή είναι εξαιρετικά καλαίσθητη, χτισμένη

παραδοσιακά με ντόπια πέτρα, ξύλο και κεραμοσκεπή. Όλη η πρόσοψη καλύπτεται με φαρδύ, ξύλινο κιόσκι, που δημιουργεί έναν πολύ πρακτικό υπαίθριο χώρο μπροστά από τα διαμερίσματα, απόλυτα προστατευμένο από τον ήλιο και τη βροχή. Εδώ, ανάμεσα σε ωραία λουλούδια, μπορεί τους θερινούς μήνες να απολαύσει ο επισκέπτης το δροσερό αεράκι, που δεν παύει να φυσάει στην ανοιχτή από παντού τοποθεσία της μονάδας. Μπορεί επίσης ν’ αφήσει το βλέμμα του να πλανηθεί στη συνολική ομορφιά και γαλήνη του ορίζοντα, ως την

πόλη **Ζβίλιγκραντ** της Βουλγαρίας που διακρίνεται στα βόρεια. Σ' αυτό το παλακοστάκι, με το ωραίο πλακόστρωτο δάπεδο και πεζούλι, έμελλε να περάσουμε πολλές δροσερές και ευχάριστες στιγμές, εν μέσω του αναπάντεχου καύσωνα, που ταλαιπώρησε αρκετά τις πρώτες μέρες του Μάη την Ελλάδα.

Το εσωτερικό του καταλύματος έχει δημιουργηθεί με τέτοια φιλοσοφία, ώστε να αισθάνεται ο επισκέπτης ότι διαμένει στη δική του εξοχική κατοικία. Το δάπεδο όλων των χώρων καλύπτεται με μεγάλες πλάκες σχιστόλιθου, άριστα συναρμολογημένες μεταξύ τους. Οι πλάκες αυτές, σε συνδυασμό με κάποιους πέτρινους τοίχους και τα ελεύθερα δοκάρια της οροφής συνθέτουν ένα σύνολο εξα-

λοιπόν από αυτή τη θαυμάσια επιχειρηματική πρωτοβουλία του Μανώλη και της Ελένης ο ταξιδευτής του Βόρειου Έβρου έχει τη δυνατότητα να ξεποστάσει από την περιήγησή του σ' ένα περιβάλλον εξαιρετικά πολιτισμένο και ευχάριστο, 500 χιλιόμετρα από τη Θεσσαλονίκη και 1000 χιλιόμετρα μακριά από την Αθήνα.

Οι υπηρεσίες προς τον επισκέπτη συμπληρώνονται στο Ευρωθήραμα με τις υπέροχες δυνατότητες εστίασης που παρέχει η κουζίνα του. Σε μια ευρύχωρη και πολύ καλαίσθητη αίθουσα, όπου κυριαρχεί με την παρουσία του ένα τεράστιο πέτρινο τζάκι, είχαμε την τύχη να δοκιμάσουμε μερικά σπάνια εδέσματα, που προέρχονται αποκλειστικά από τη δραστη-

τες, το πρωινό, το γεύμα και το δείπνο μετατρέπονται σε αληθινή απόλαυση. Εδώ, απομακρύνεται προσωρινά από τη σκέψη η μιζέρια του αστικού περιβάλλοντος και ανακαλύπτουμε και πάλι την αγχολυτική επίδραση που έχει η φύση στη ζωή μας.

Δεν είναι τυχαίο λοιπόν, που τόσο μεγάλο πλήθος επισκεπτών, αφήφά τις μεγάλες αποστάσεις και φτάνει στο Ευρωθήραμα από την Αλεξανδρούπολη, την Κομοτηνή ακόμα και από την Ξάνθη, για να απολαύσει μια ωραία ημερήσια εκδρομή και να γευτεί τις ιδιαιτερότητες της κουζίνας της μονάδας. Αυτή η ανταπόκριση του κόσμου είναι εξαιρετικά παρήγορη και αποτελεί στην ουσία επιβράβευση μιας ποιοτικής και πρωτοποριακής προσπάθειας.

Εδώ, ανάμεσα σε ωραία λουλούδια, μπορεί τους θερινούς μήνες να απολαύσει ο επισκέπτης το δροσερό αεράκι, που δεν παύει να φυσάει στην ανοιχτή από παντού τοποθεσία της μονάδας.

ρετικά καλαίσθητο και ευχάριστο, που γίνεται ακόμη ωραιότερο με το πέτρινο τζάκι, τον ξύλινο καναπέ και τις κουρτίνες με τους χαρούμενους χρωματικούς τόνους. Δεν λείπει τίποτε από τον εξοπλισμό του διαμερίσματος που διαθέτει κουζίνοϋλα, ψυγείο, τηλεόραση και ατομική θέρμανση, ενώ και στα υπνοδωμάτια η επίπλωση είναι υψηλής ποιότητας. Επιπλέον οι ογκώδεις πέτρινοι τοίχοι λειτουργούν σαν άριστο φυσικό μονωτικό, καθώς η διαφορά θερμοκρασίας από το φυσικό περιβάλλον είναι εμφανέστατη. Ύστερα

ριότητα του εκτροφείου. Δεν θα αναφερθούμε σε περισσότερες λεπτομέρειες, θα καταλήξουμε απλά λέγοντας, ότι την ποιότητα, τις τιμές και την νοστιμιά αυτών των εδεσμάτων, πολύ δύσκολα συναντάει κάποιος στην Ελλάδα. Κατά τους θερινούς βέβαια μήνες η αίθουσα εστίασης μεταφέρεται στον πλακόστρωτο υπαίθριο χώρο, με το μεγάλο προστατευτικό ξύλινο κιόσκι. Εδώ, μπροστά ακριβώς στο καταπράσινο γρασίδι, τα λουλούδια και τα δέντρα, με συντροφιά τα τιτβίσματα των πουλιών, το ευεργετικό αεράκι και τους ανοιχτούς ορίζον-

ΜΙΑ ΕΙΚΟΝΑ ΑΠΟ ΤΟ ΧΩΡΟ ΕΚΤΡΟΦΗΣ

Λίγα λεπτά πριν φανεί ο ήλιος, παίρνει να φυσάει ένα αεράκι δροσερό, σχεδόν ψυχρό.

- *Επιτέλους, λέω στην Άννα, ο μίνι καύσωνας έφτασε στο τέλος του.*

Μία ώρα αργότερα οι προβλέψεις μου διαψεύδονται. Με τον ήλιο να ψηλώνει απέναντί μας, η θερμοκρασία ανεβαίνει κατακόρυφα.

- *Ίσως είναι η καλύτερη στιγμή για έναν περίπατο στο χώρο εκτροφής, προτείνει ο Μανώλης.*

Στην τεράστια περιφραγμένη έκταση των 1000 στρεμμάτων της μονάδας η περιήγηση δεν είναι ανεξέλεγκτη αλλά υπόκειται σε κάποιους αυστηρούς κανονισμούς. Αυτό είναι απολύτως απαραίτητο, αφ' ενός για να διαφυλαχθεί η αυθεντική φυσιογνωμία του βιότοπου και αφ' ετέρου για να παραμένουν ήρεμα τα ζώα

έχουν πρόσβαση στους χώρους εκτροφής, φορούν πάντα ειδικές απολυμασμένες στολές και τηρούν τους όρους υγιεινής με σχολαστικότητα. Ωστόσο έχει διαμορφωθεί ένα μονοπάτι περιπάτου προκαθορισμένης διαδρομής, που παρέχει στον επισκέπτη τη δυνατότητα να αποκομίσει μια πλήρη εικόνα, τόσο από

μάτινο μονοπάτι που κατηφορίζει στο βάθος της χαράδρας. Η κλίση του πρανούς είναι απότομη, για να συγκρατείται λοιπόν το χώμα από τις βροχοπτώσεις, έχουν δημιουργηθεί αλληπάλληλα σκαλοπάτια με κορμούς δέντρων, καλά στερεωμένων μες το χώμα. Από τα πρώτα κιόλας βήματα της κατηφο-

Ο εσωτερικός χώρος των καταλυμάτων της μονάδας θυμίζει πολυτελή εξοχική κατοικία με πλήρη εξοπλισμό, θαυμάσια διακοσμητικά στοιχεία και αρμονική εναλλαγή της πέτρας και του ξύλου. Οι συνθήκες διαμονής είναι κορυφαίες από κάθε άποψη.

και να μην ενοχλούνται από την παρουσία του ανθρώπου. Ένας άλλος σημαντικός λόγος είναι η πρόληψη οποιασδήποτε μόλυνσης που θα μπορούσε να προκληθεί από πιθανή μεταφορά μικροβίων. Ακόμα και οι εντεταλμένοι άνθρωποι της μονάδας που

το φυσικό περιβάλλον όσο και από τις συνθήκες εκτροφής και διαβίωσης ορισμένων ζώων και συγκεκριμένα των αγριογούρουνων.

Ο περίπατος αρχίζει μερικές δεκάδες μέτρα μακριά από την αίθουσα εστίασης. Αμέσως συναντάμε το ωραίο χω-

ρικής μας διαδρομής χάνεται πίσω μας ο ήλιος, με άμεση συνέπεια τη σταδιακή πτώση της θερμοκρασίας. Πολύ γρήγορα φτάνουμε στο σημείο να βαδίζουμε κάτω από αδιαπέραστη σκιά, που δημιουργείται από τα πυκνά φυλλώματα των δέντρων.

Άλλωστε εκτός από τη χάραξη αυτού του μονοπατιού το υπόλοιπο φυσικό περιβάλλον έχει διατηρηθεί αυτούσιο, χωρίς καμία ανθρώπινη επέμβαση. Έτσι όλα τα δέντρα γύρω μας εξελίσσονται αβίαστα, ακολουθώντας, τους δίκαιους αλλά σκληρούς νόμους της φύσης : τα πιο εύρωστα και ανθεκτικά αναπτύσσονται και επιβιώνουν ενώ τα

λέει ο Μανώλης και φέρνει αμέσως έντονα στο νου τις αντίστοιχες μεθυστικές αναμνήσεις από το δάσος των ανθισμένων αιωνόβιων φλαμουριών στις πλαγιές της Όσσας, ανάμεσα στους οικισμούς του Στομίου και της Καρίτσας. Πολλά άλλα δέντρα, κρानιές, σφενδάμια, φράζοι συνωθούνται μαζί με τις βελανιδιές και φλαμουριές ολόγυρά

είναι λιγυστό και περιζήτητο και έχει ως αποτέλεσμα τον ανελέητο αυτό ανταγωνισμό ανάμεσα στα δέντρα. Μετά από λίγα λεπτά και 150 περίπου σκαλοπάτια φτάνουμε στη στενή κοίτη της χαράδρας, που τη διασχίζει ένα ρυάκι με κρυστάλλινο νερό. Είναι ένας μικρός παράδεισος, μέσα σ' ένα φυσικό περιβάλλον που δεν διαφέρει

Το καλαίσθητο ξύλινο παρατηρητήριο από όπου μπορεί ο επισκέπτης να παρατηρήσει τα εκτροφόμενα ζώα στο φυσικό τους χώρο.

πιο ασθενικά είναι καταδικασμένα να παραμένουν υπανάπτυκτα και να μαραζώνουν στη σκιά των άλλων. Κυρίαρχα δέντρα σε όγκο και αριθμό είναι οι βελανιδιές και οι φλαμουριές.

-Τη θερινή περίοδο με την ανθοφορία της φλαμουριάς όλος ο τόπος μοσχοβολάει από το μεθυστικό της άρωμα,

μας. Στην απεγνωσμένη τους προσπάθεια για μια θέση στον ήλιο, έχουν διοχετεύσει όλη τους τη ζωτικότητα στην καθ' ύψος ανάπτυξη, με αποτέλεσμα τη διαμόρφωση φυσικά ψηλόλιγων κορμών. Είναι ένα πολύ συχνό φαινόμενο στη φύση, που παρατηρείται στις χαραδρώσεις του εδάφους, όπου το φως

από ζούγκλα. Μεγάλοι φουντωτοί θάμνοι έχουν καταλάβει κάθε διαθέσιμο κομμάτι γης και μαζί με τις κλιματίδες και τα δέντρα έχουν δημιουργήσει μια βλάστηση συμπαγή και αδιαπέραστη. Καμιά ηλιαχτίδα δεν φτάνει εδώ κάτω, το βαθύ σκοτάδι που επικρατεί θυμίζει σχεδόν βραδινές ώρες της ημέρας.

Όπως είναι επόμενο, η θερμοκρασία έχει πέσει κατακόρυφα. Η δυνατή ζέση που αφήσαμε πριν λίγο, μερικές δεκάδες μέτρα παραπάνω, έχει φύγει εντελώς από τη μνήμη μας.

Καθόμαστε για λίγο σ' ένα ξύλινο παγκάκι δίπλα στο νερό αφήνοντας να μας διαπερνάει όλη αυτή η υγρασία του περιβάλλοντος, που ελά-

βαθύ σκοτάδι αραιώνει, όλο και περισσότερες ηλιαχτίδες διαπερνάνε τη σκιά. Στο τέρμα της διαδρομής μας το δρυοδάσος είναι περιφραγμένο και σχηματίζει μερικούς διαδοχικούς μεγάλους χώρους για ισάριθμες οικογένειες αγριογούρουνων. Στο σημείο αυτό φτάνουν στο τέλος τους και οι περιηγητικές δυνατότητες του επισκέ-

νεοφερμένων στο βασιλείο τους. Μένουμε ακίνητοι με την Άννα και περιμένουμε. Μετά από μερικές νευρικές κινήσεις δείχνουν κατ' αρχήν να μην απορρίπτουν την παρουσία μας και μας πλησιάζουν σε απόσταση 10 περίπου μέτρων. Αρχίζουμε να τους μιλάμε με ήρεμη φωνή, αυτά όμως δείχνουν ακόμη αναποφάσιστα. Βάζω

Μια ομάδα ζαρκαδιών συλλαμβάνεται από τον τηλεφακό, καθώς καλπάζει στο χώρο εκτροφής.

χιστα μας θυμίζει ότι βρισκόμαστε στο μέσον ενός πεδινού τοπίου του Έβρου. Ύστερα περνάμε στην αντίπερα όχθη του ρέματος και αρχίζουμε ν' ανηφορίζουμε τα δεκάδες ξύλινα σκαλοπάτια, που θα μας οδηγήσουν στο εκθετήριο των θηραμάτων. Ως δια μαγείας η υγρασία εξαφανίζεται, το

πη της μονάδας. Αρχικά ακούμε το χαρακτηριστικό γρύλισμα του αγριογούρουνου που προέρχεται από ένα μεγάλο θυληκό. Αμέσως μετά εμφανίζεται δίπλα του και ένα - ακόμη μεγαλύτερο - αρσενικό. Και τα δύο υψώνουν ελαφρά στον αέρα τις μουσούδες τους και οσμίζονται τη μυρωδιά των

σε εφαρμογή τη φαινή ιδέα να κόψω μπροστά από τα πόδια μου ένα μικρό δεμάτι με φρέσκο χορταράκι, που το πετάω ανάμεσα από το πλέγμα της περίφραξης. Γυρίζοντας σιγανά πλησιάζει το αρσενικό, σκύβει στο έδαφος και αποτολμάει να δοκιμάσει αυτό που του έχω ρίξει. Μέσα σε δευτερόλεπτα τα

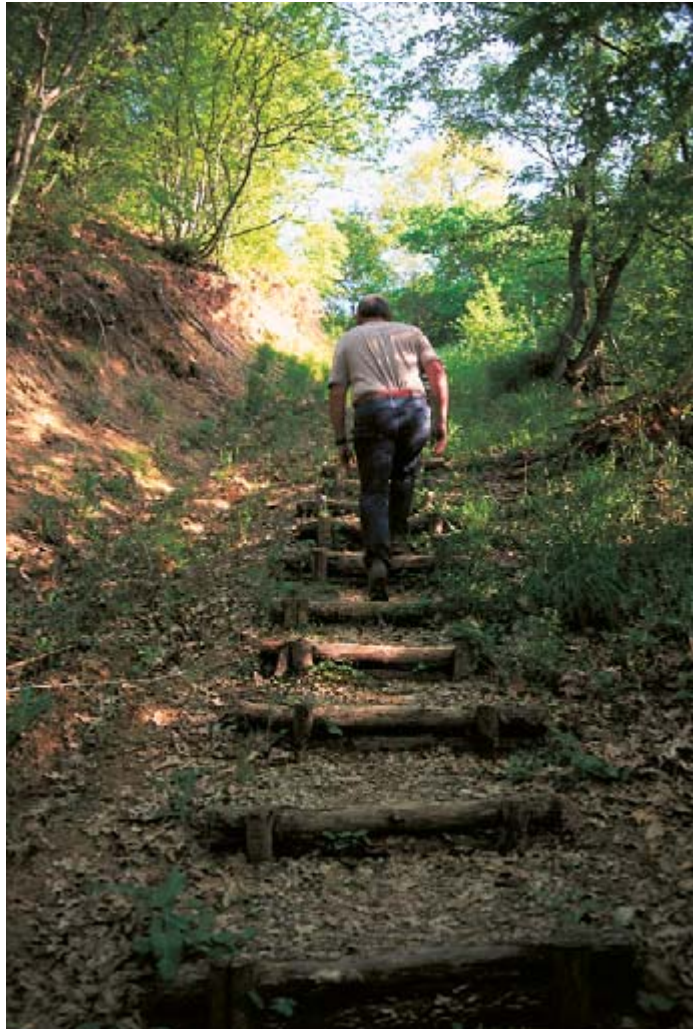
χορταράκια εξαφανίζονται, ήδη όμως του ρίχνω το επόμενο δεματάκι. Είναι η σειρά της θηλυκής να ξεθαυρέψει, που πλησιάζει για να δοκιμάσει την τρυφερή νοστιμιά.

Ξαφνικά πίσω από τα δέντρα παρατηρείται μεγάλη κινητικότητα. Σχεδόν αμέσως διακρίνονται 6-7 πανέμορφα γουρουνάκια με τις χαρακτηριστικές ραβδώσεις στο τρίχωμά τους, που υποδηλώνουν το νεαρό της ηλικίας τους. Τρέχοντας με απίστευτη ταχύτητα κατευθύνονται προς το μέρος των γονιών τους, συνειδητοποιώντας, όμως την παρουσία μας έξω από την περίφραξη, κάποια φρενάρουν απότομα και κάποια άλλα αρχίζουν να τρέχουν προς τα πίσω. Στη θέα όμως των - εξοικιωμένων πια - γονιών τους, ακόμα και αυτά αλλάζουν γνώμη και επιστρέφουν.

Μένουμε πάνω από μισή ώρα δίπλα σ' αυτή την πολυμελή, χαρούμενη και φιλική - όπως εξελίχθηκε - οικογένεια των αγριογούρουνων, από την οποία μας χωρίζουν μόλις μερικά εκατοστά, το πλέγμα της περίφραξης. Στο διάστημα αυτό έχουν αναπτυχθεί σχέσεις μεγάλης εμπιστοσύνης με αποτέλεσμα - μετά από λίγο - να μην περιμένουν τα ζώα να φάνε τα χόρτα από το έδαφος αλλά να τα τρώνε κατευθείαν από το χέρι μου. Παρακολουθώντας όλο αυτό το ωραίο γεύμα, παρακινούνται να έρθουν κοντά μας και οι δύο διπλανές οικογένειες και κάποια στιγμή έχω φτάσει στο σημείο να μην ξέρω ποια ζώα να πρωτοταΐσω. Η Άννα βέβαια με όλη της την άνεση απαθανατίζει με τους

φωτογραφικούς της φακούς τα υπέροχα αυτά ζώα στις καλύτερες στιγμές τους. Την

υπάρχει άλλο χόρτο ολόγυρά μου για να κόψω. Ήδη όμως η Ελένη μας περι-

Ανηφορίζοντας τα ξύλινα σκαλοπάτια στο μονοπάτι περιπάτου, που έχει διαμορφωθεί στο δάσος για τους επισκέπτες.

παράσταση οπωσδήποτε κλέβουν τα μικρά, τριοχαριτωμένα γουρουνάκια, με τα παντοειδή καμώματα, τα μεταξύ τους παιχνίδια και την απίστευτη ευκινησία τους. Αποφασίζουμε να αποχωρήσουμε, όταν πια σχεδόν δεν

μένει για μια μεγάλη βόλτα στο απέραντο δρυοδάσος, που εκτείνεται ανατολικά και λίγο χαμηλότερα του Πενταλόφου. Μετά από μερικά λεπτά πορείας σε καλό αγροτικό δρόμο σταματάμε το αυτοκίνητο και συνεχίζου-

με με τα πόδια. Ο ήλιος βρίσκεται από ώρα ψηλά στον ουρανό και οι φλογερές ακτίνες του διεισδύουν με ευκολία ανάμεσα στα φυλλώματα του δρυοδάσους. Η Άννα και η Ελένη αρχίζουν

Βρίσκω μια μεγάλη βελανιδιά, που σχηματίζει στο έδαφος μια σκιερή, προστατευτική ομπρέλλα. Ξαπλώνω στη γη ανάμεσα στα αγριολούλουδα. Τριγύρω μου πλατώνονται οι φωνές των πουλιών,

Πρώτα ακούω τις ομιλίες τους και αμέσως μετά τα βήματά τους πάνω στα ξερόκλαδα. Οι δύο κυρίες πλησιάζουν και σηματοδοτούν το τέλος της νιοβάνας μου. Φροντίζουν ωστόσο να

Την παράσταση οπωσδήποτε κλέβουν τα μικρά, τρισαχαριτωμένα γουρουνάκια, με τα παντοειδή καμώματα, τα μεταξύ τους παιχνίδια και την απίστευτη ευκινησία τους.

Μετά από κάποιες αρχικές - δικαιολογημένες - επιφυλάξεις όλη η οικογένεια των αγριογούρουνων έχει εξοικειωθεί με την παρουσία μας.

μια περιήγηση στο δάσος για να εντοπίσουν τις αρκετά σπάνιες κόκκινες ανεμώνες και κάποιες ίριδες με διαφορετικούς χρωματισμούς. Μετά από άκαρπες προσπάθειες ενός τετάρτου, χάνω κάθε ενδιαφέρον και παραιτούμαι ενώ οι κυρίες συνεχίζουν.

οι ήχοι από τα τριζόνια, οι ευωδιές της άνοιξης. Κλείνω τα μάτια μου και ο ύπνος βρίσκει την ευκαιρία να με πλησιάσει απαλά και να με αποκομίσει.

Οι ωραίες όμως στιγμές είναι καταδικασμένες να έχουν περιορισμένη διάρκεια.

χρωματίσουν με τον καλύτερο τρόπο το ξύπνημά μου αφού - με τη γνωστή και αναμφισβήτητη ευαισθησία του γυναικείου φύλου - μου προσφέρουν τα υπέροχα δείγματα από τα λουλούδια που τόση ώρα αναζητούσαν.

Φασιανοί των ειδών “Κολχικός” και “Βασιλικός”.

Δίπλα τους τα χαρακτηριστικά αυγουλάκια, μικρότερο σε μέγεθος από της κότας. Τα περισσότερα απ’ αυτά, μετά την επώασή τους, θα γίνουν φασιανάκια, ενώ κάποια θα αποτελέσουν την πρώτη ύλη για την παρασκευή ομελέτας σπάνιας νοστιμιάς.

ΤΟΠΟΘΕΣΙΑ "ΜΠΑΡΑ" ΚΑΙ ΠΟΤΑΜΟΣ ΑΡΔΑΣ. ΜΙΑ ΠΕΡΙΓΗΓΗΣΗ ΓΟΗΤΕΥΤΙΚΗ

Στο βάθος του δυτικού ορίζοντα, πάνω από τον Πεντάλοφο, παρατηρούμε μια εκτεταμένη σκουροπράσινη επιφάνεια. Είναι τα απέραντα δάση δρυός που παρεμβάλλονται ανάμεσα σε Ελλάδα και Βουλγαρία. Εδώ, δίπλα στα σύνορα, βρίσκεται ο πασιγνωστός σ’ όλη την περιοχή χώρος δασικής αναψυχής με την ονομασία **"Μπάρα"**. Ήδη από την πρώτη στιγμή της άφιξής μας στον Πεντάλοφο, σ’ ένα από τα

καφενεδάκια της πλατείας, μας είχαν μιλήσει με ενθουσιασμό οι ντόπιοι για την **"Μπάρα"**. Ένας καλός χαλικουστρωμένος δρόμος ξεκινάει αμέσως μετά την βόρεια έξοδο του χωριού με κατεύθυνση δυτική. Συναντάμε αρχικά το γνωστό αγροτικό τοπίο του Έβρου με τις εκτεταμένες σιτοκαλλιέργειες, μετά όμως από δύο χιλιόμετρα ο δρόμος εισχωρεί με ήπιες κλίσεις και ασφαλείς στροφές μέσα σ’ ένα υγιέστατο και άριστα υλοτομημένο δάσος δρυός. Είναι μια ωραίατατη διαδρομή, που την απολαμβάνουμε οδηγώντας με πολύ μικρή ταχύτητα.

Σε απόσταση 7 χιλιομέτρων από τον Πεντάλοφο βρισκόμαστε μπροστά στην είσοδο της Μπάρας και ένας ανηφορικός χωματόδρομος μας οδηγεί μετά από λίγο στις εγκαταστάσεις δασικής αναψυχής. Είναι ένα εκτεταμένο και σχεδόν επίπεδο οροπέδιο, που παρεμβάλλεται ανάμεσα στα δρυοδάση και είναι καλυμμένο σ’ όλη την έκταση με καταπράσινο χορτάρι και χιλιάδες αγριολούλουδα. Από το υψόμετρο των 450 περίπου μέτρων η τοποθεσία δεσπόζει σ’ όλη την περιοχή και εξασφαλίζει ανεμπόδιση θέα σε κάθε σημείο του ορίζοντα. Ένα εγκαταλελειμ-

μένο ελληνικό στρατιωτικό φυλάκιο βρίσκεται στα ανατολικά του οροπεδίου, ακριβώς δίπλα στα σύνορα με τη Βουλγαρία, ενώ στα δυτικά, σ' ένα από τα ψηλότερα σημεία της κορυφογραμμής, ξεχωρίζει πάνω από τα δέντρα ένα βουλγαρικό παρατηρητήριο.

Το Δασαρχείο Διδυμοτείχου έχει κάνει σπουδαία δουλειά στην Μπάρα, με άφθονα ξύλινα τραπεζάκια και παγκάκια, κιάσκια, παιδικές χαρές, πετρόχτιστες βρύσες, ψησταριές, κάδους απορριμάτων και τουαλέτες. Υπάρχουν επίσης εγκαταστάσεις για αθλοπαιδιές, με γήπεδο μπάσκετ και ένα κα-

ταπληκτικό γήπεδο ποδοσφαίρου, στρωμένο με πλούσιο χορτάρι. Δεν λείπει τίποτε από όσα μπορεί να επιθυμήσει κανείς σ' αυτό τον εξαίσιο δασικό τόπο, όπου η γενναιοδωρία της φύσης βρίσκεται σε θαυμαστή αρμονία με τα έργα του ανθρώπου. Το οροπέδιο διασχίζει ένας καλός αγροτικός χωματόδρομος με κατεύθυνση Ν-ΝΔ. Τον ακολουθούμε και μετά από μερικές εκατοντάδες μέτρα βρισκόμαστε μπροστά στην παλιά στρατιωτική μπάρα - σημείο ελέγχου δηλαδή - από την οποία πήρε η τοποθεσία το όνομά της. Παραμένει ακόμα στη θέση της η πινακίδα με την ένδειξη

"ΑΠΑΓΟΡΕΥΜΕΝΗ ΖΩΝΗ", που σηματοδοτούσε τα όρια, πέρα από τα οποία άλλοτε απαγορευόταν αυστηρά η είσοδος σε μη στρατιωτικούς ή άτομα με ειδική άδεια. Ήταν η εποχή της αμοιβαίας καχυποψίας ανάμεσα στις δύο γειτονικές χώρες, τότε που η παραμεθόρια γραμμή φυλάσσετο άγρυπνα και από τις δύο πλευρές. Προχωράμε για λίγο συμβολικά μέσα στην Απαγορευμένη Ζώνη, μετά όμως από 300 περίπου μέτρα, ο δρόμος γίνεται ξαφνικά τόσο δύσβατος που μας υποχρεώνει να επιστρέψουμε. Εγκαταλείπουμε την Μπάρα και συνεχίζουμε βορειοδυ-

Τοποθεσία "Μπάρα" πάνω από τον Πεντάλοφο. Μια τεράστια λιβαδική έκταση ανάμεσα σε πυκνά δάση δρυός, δίπλα στα σύνορα με την Βουλγαρία. Ένας τόπος ειρηνικός που έχει αξιοποιηθεί περίφημα με καταπληκτικές εγκαταστάσεις δασικής αναψυχής, αληθινό στολίδι για τον τόπο και σημείο αναφοράς για κάθε επισκέπτη.

Γύρω από τον Πεντάλοφο και το Ευρωθήραμα υπάρχει ένα εξαιρετικά πολυποίκιλο τοπίο, με εκτεταμένες καλλιέργειες σιτηρών, μικρά αμπελάκια και απέραντα δρυοδάση. Το έδαφος αυτών των δρυοδασών είναι διακοσμημένο με χιλιάδες αγριολούλουδα, αρκετά σπάνιες κόκκινες ανεμώνες και ίριδες με μπορντώ και κίτρινες αποχρώσεις.

τικά τον πολύ καλό χωματόδρομο με κατεύθυνση προς το χωριό **Πετροτά**, ένα από τα τελευταία κατοικημένα σημεία, πριν από το Ορμένιο. Η διαδρομή είναι εξαιρετική, μέσα από συνεχές δάσος δρυός και πολλών άλλων δέντρων, μικρορρέματα με πλού-

σια ροή, άφθονα λουλούδια και πουλιά. 6 περίπου χιλιόμετρα από την είσοδο της Μπάρας παίρνουμε προς τα δυτικά έναν πολύ ανηφορικό και δύσβατο χωματόδρομο, που μετά από δυόμιση χιλιόμετρα πολύ όμορφης αλλά δυσκολότατης διαδρομής

καταλήγει σε αδιέξοδο, ανάμεσα στα αθέατα σχεδόν ερείπια του παλιού οικισμού "**Γυαλιά**" και σε μια αδιαπέραστη βλάστηση, που δεν διαφέρει από ζούγκλα. Επιστρέφουμε με το τελευταίο φως, συνεπαρμένοι από αυτή την πολύωρη περιπλά-

νηση στα δασωμένα ορεινά εδάφη του Πενταλόφου.

Νωρίς το απόγευμα της επόμενης ημέρας επιστρέφουμε στην Μπάρα, τη φορά αυτή με τη συντροφιά του Μανώλη και της Ελένης.

*- Σήμερα θα κινηθούμε νότια, κατά μήκος της γραμμής των συνόρων, σε δασικό δρόμο που διασχίζει όλο αυτό το τεράστιο δρυοδάσος και καταλήγει πάνω από τα χωριά **Μηλιά** και **Θεραπειό**, μας εξηγεί ο Μανώλης.*

Περνάμε και πάλι από το εγκαταλελειμμένο ελληνικό φυλάκιο και αρχίζουμε μια ελαφρά κατηφορική πορεία μέσα σ' ένα δασικό τοπίο εκπληκτικό. Έχουμε πάντα σε ελάχιστη απόσταση προς τα δυτικά την μεθοριακή γραμμή που σηματοδοτείται σε τακτά

διαστήματα με τις χαρακτηριστικές λευκές πυραμίδες, που έχουν αποτυπωμένα τα αρχικά των δύο χωρών, ανατολικά της Ελλάδας και δυτικά της Βουλγαρίας. Σε αρκετά σημεία ο δρόμος είναι δύσβατος από τα νεροφαγώματα, ενώ η διαδρομή επεκτείνεται σε μεγάλο μήκος.

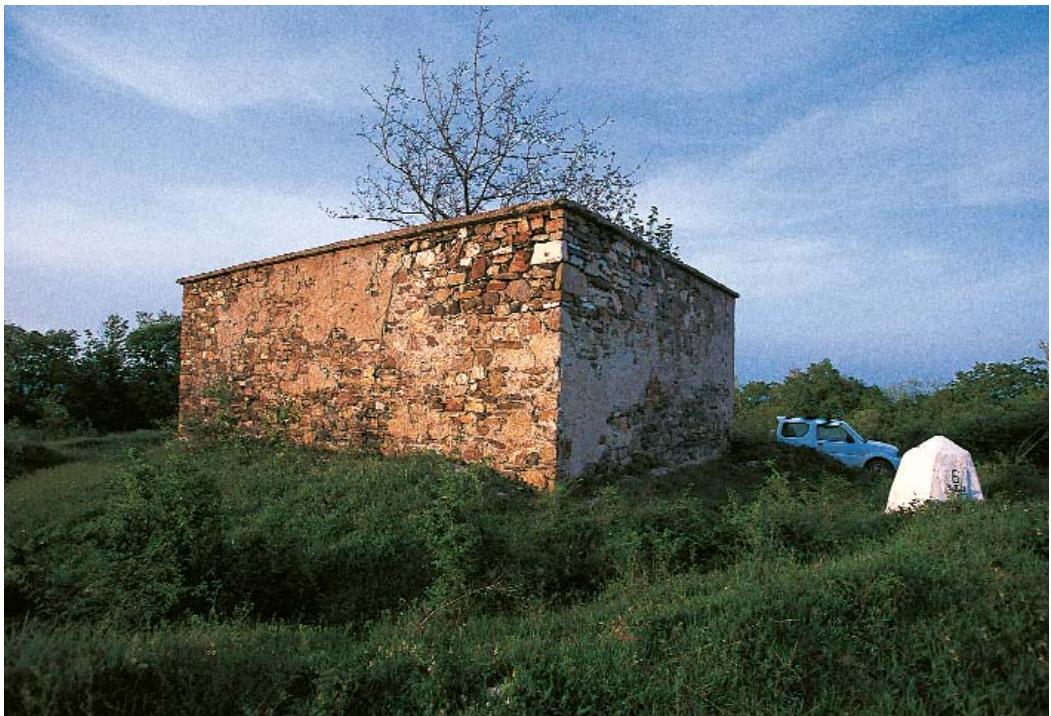
11 περίπου χιλιόμετρα μακριά από την Μπάρα το πυκνό δάσος ξαφνικά αραιώνει και αποκαλύπτει μπροστά μας ένα θέαμα αναπάντεχο. Όλος ο ορίζοντας από το ανατολικότερο σημείο του ως το δυτικότερο καταλαμβάνεται από μια μεγαλοπρεπή κοιλάδα, με τεράστιες διαστάσεις, που σβήνει απαλά στα νότια σε χαμηλούς λοφίσκους. Το θεαματικότερο

στοιχείο αυτού του υπέροχου τοπίου είναι οι εκπληκτικοί μαιανδρισμοί του μεγάλου ποταμού Άρδα, που διασχίζει ακριβώς από κάτω μας την κοιλάδα με γαλήνια ροή. Είναι τέτοια η ηρεμία στην επιφάνεια των νερών, που το πλουσιότερο φυσικό περιβάλλον στις όχθες του ποταμού, αντανακλάται με απίστευτη ευκρίνεια. Ένας επιπλέον λόγος που συμβάλλει στην εξαιρετική ομορφιά της συνολικής εικόνας είναι το απαλό απογευματινό φως και η εξαιρετικά ευνοϊκή θέση του ήλιου προς τη δύση.

- Αυτός είναι ο λόγος που πρότεινα αυτή τη διαδρομή τη συγκεκριμένη ώρα της ημέρας, λέει ο Μανώλης.

Το τοπίο συμπληρώνουν το μεγάλο φράγμα του Άρδα και

Τοποθεσία "Μπάρα". Εγκαταλελειμμένο Ελληνικό στρατιωτικό φυλάκιο ακριβώς στα σύνορα με τη Βουλγαρία. Δίπλα του η χαρακτηριστική πυραμίδα.

ο οικισμός του Θεραπειού στ' ανατολικά, ο εγκαταλελειμμένος οικισμός της Γαλήνης μετά το ποτάμι και, στην ίδια ευθεία στο βάθος, ο οικισμός της Ζώνης. Λίγο χαμηλότερα απλώνεται το γραφικό χωριό Μηλιά, με πολλά παλιά πετρόχιστα οικήματα. Όλες οι υπόλοιπες ώρες της ημέρας αφιερώνονται σε μια μεγάλη περιήγηση στις όχθες του

Εκπληκτικό θέαμα των μαϊνδρών της ροής του Άρδα, από τον λόφο του Προφήτη Ηλία κάτω από τον οικισμό της Μηλιάς.

Άρδα, όπου η πρόσβαση είναι δυνατή. Σ' ένα τέτοιο σημείο του ποταμού, όπου το πλάτος της κοίτης είναι ιδιαίτερα μεγάλο, σχηματίζονται ωραίες αμμονησίδες, ενώ ένας μικρός αριθμός κύκνων λικνίζεται αμέριμνα στα γαλήνια νερά. Η πρόσβαση βέβαια σ' αυτή τη συνολικά υπέροχη περιοχή πραγματοποιείται ευκολότατα, με ασφάλτινο οδικό

δίκτυο από τα Κόμαρα προς το Θεραπειό. Την συνιστούμε ανεπιφύλακτα σε κάθε επισκέπτη του Βόρειου Έβρου. Μια ωραία δροσούλα μας περιμένει τις βραδινές ώρες στο Ευρωθήραμα. Καθόμαστε αναπαυτικά στον υπαίθριο χώρο του εστιατορίου και αφαιρούμε το φελλό από μια φιάλη κόκκινου κρασιού Chateau Carras, εσοδείας 1997. Τα πολύπλοκα αρώ-

ματα του ωραίου κρασιού απελευθερώνονται και αναμειγνύονται με τις λεπτές ευωδιές της ανοιξιάτικης ατμόσφαιρας. Σε λίγο νέες, πιο έντονες μυρωδιές, αυτές του ψημένου στα κάρβουνα αγριογούρουνου, παίρνουν τη θέση στο τραπέζι μας. Ψηλά στον ουρανό του Β. Έβρου εμφανίζεται η Νέα Σελήνη, μια λεπτή, καμπύλη γραμμή, που μόλις ξεχωρίζει.

